

Posudek na disertační práci

Andrey Scheansové

Šetření psychosociálních potřeb dvaceti psychotických pacientů a možnost zefektivnění akutní péče

Autorka se rozhodla přezkoumat psychosociální potřeby mladých dospělých lidí – s oporou v Eriksonově teorii životního cyklu – s cílem zhodnotit, nakolik tyto potřeby respektuje psychiatrická péče poskytovaná ve velké psychiatrické léčebně a s představou, že přehled potřeb jí umožní zkonstruovat alespoň jako vizi alternativní model péče.

Práce je spíše kvalitativní, i když autorka formuluje hypotézy a prezentuje některé výsledky jako absolutní a procentuální četnosti v tabulkách.

K popisu klientských potřeb využívá autorka čtyř zdrojů – klienta samotného, blízkou osobu, lékaře a sebe samu (autorka se označuje za psychosociálního pracovníka). Metodami sběru dat byly dotazník, rozhovor a zúčastněné pozorování. Data byla sbírána poprvé v době, kdy byl klient hospitalizován, po druhé v době tři měsíce od propuštění z léčebny. V druhé fázi šetření již nebyli využiti jako zdroj lékař a psychosociální pracovník.

Šetření klientů je prezentováno jednak jako soubor kasuistik zaměřených na vývoj choroby a okolnosti jejího vzniku, jednak jako kvalitativní souhrny potřeb jednotlivých klientů. Až potud jde o klasické kvalitativní šetření, které má dobrou výpovědní hodnotu.

Poté jsou klienti ještě posuzováni jako skupiny, a to podle následujících znaků:

- osamostatnění od primární rodiny (resp. žijící s primární rodinou),
- žijící (resp. nežijící) s partnerem,
- realizující se ve studiu či v práci (resp. nerealizující se tímto způsobem).

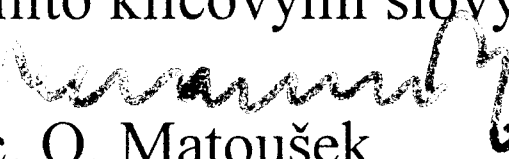
Tyto tři znaky spolu velmi pravděpodobně korelují, míru korelace však z autorčinych dat určit nelze. Takto nadefinované skupiny klientů pak autorka porovnává kvantitativně v dalších znacích psychosociálního fungování, opět podle odpovědí klienta a dalších referujících osob v dotaznících a rozhovorech. I některé z těchto dalších znaků však mohou souviset s faktorem, který by se dal nazvat „hloubka poruchy“, jiné s premorbidní úrovní psychosociálního fungování, možná i s věkem. Soudím, že oddělení závisle a nezávisle proměnných měla být v designu šetření věnována větší pozornost, stejně jako problému skrytých intervenujících faktorů.

Autorka pak formuluje hypotézy týkající se kvalitní péče: tento ideál odvozuje z představy, že léčebný systém by měl na psychosociální potřeby klienta adekvátně reagovat. Hypotézy z tohoto okruhu jsou testovány rozhovorem s vedoucím lékařem jednoho oddělení psychiatrické léčebny a zúčastněným pozorováním provozu tohoto oddělení. Test vyznívá tak, že oddělení na potřeby klientů sice reaguje, ale kvalita této reakce je nedostačující. Operacionální definice dostatečné kvality však uvedena není. Možnost zobecňovat z tohoto jediného případu je také nejasná.

Poté je v práci popsáno několik léčebných zařízení, o nichž se dá soudit, že vycházejí s modelů, v nichž jsou klientovy potřeby prioritou. Autorka se nakonec pokouší syntetizovat svoje zkoumání potřeb klientů a systémy pokročilé komplexní péče o psychotické pacienty v akutní fázi nemoci do představy ideálního zařízení. V návrhu nového typu residenční služby není řešena problematika právní formy organizace a nákladů. Pokud jde o zajištění personální a programové, nejde této vizi nic zásadního vytknout.

Práce je napsána jasně a přehledně, bez chyb. Citací je pět desítek, část z americké současné literatury. Směrodatná domácí díla autorka pokrývá. Ze zahraniční literatury mohlo být věnováno více pozornosti titulům zaměřeným na *řízení péče* (Jen poslední vydání americké Encyklopedie sociální práce má čtyři velké statě s těmito klíčovými slovy v názvu.) Práci doporučuji k obhajobě

27.12.2007

Doc. O. Matoušek